

MŪSŲ LIETUVA

EXTRA!

NR. 39 (1313) XXV. 1973 M. RUGSĖJO-SETEMBRO 27 D. 60 centavų
R. Juatindiba. 20 Caixa Postal 4421 - 01000 São Paulo. Telef. 273-0338

Plačiajame Pasaulyje

ARGENTINA

Sekmadienį, rugs. 23 įvykę prezidento ir viceprezidento rinkimai laimėti buvusio diktatoriaus Juan Peron ir jo žmonos Isabel, didelė balsų persvara, todėl atrodo, jog nebus reikalingi antri lemiamieji rinkimai.

JUNGTINĖS TAUTOS

Naujorkas. Pirmojoje savo kalboje Jungtinių Tautų posėdyje, naujasis JAV užsienio reikalų sekretorius Henry Kissinger, tarp kitko, pasakė, jog Amerikos pastangos suartėti su Sov. Rusija nėra kiek nesulipnins ryšių su jos sąjungininkais. Amerika ir toliau nepripažins, kad bet kuri galinga valstybė išnaudotų savo jėgas silpnesnėms spausti ir jas išnaudoti.

Š. AMERIKA

Rugsėjo 25 trys Amerikos astronautai: Alan Bean, Owen Garriot ir Jack Lousma grįžo iš erdvių laboratorijos, joje išbuvę 59 su puse dienos. Per tą laiką įrašė įvairius mokslinius Saulės ir Žemės tyrinėjimus, nutraukė 77.600 saulės fotografijų, 16.800 Žemės nuotraukų ir turi 29 kilometrus magnetinių įrašų juostelių.

Kiti trys astronautai skris į laboratoriją lapkričio 11 d.

JUGOSLAVIJA

Belgradan atskrido Sov. Rusijos min. pirmininkas Kossiginas pagerinti prekybinius ir politinius jau seniai pašlijusius reikalus.

VENGRIJA

Vengrijos vyriausybė derasi su JAV valdžia padidinti prekybą, kuri dabar siekia 45-50 milijonų dolerių per metus.

SOV. RUSIJA

Amerikos karinio saugumo vyrai patyrė, kad Rusija esanti išvysčiusi „išsprogstantį debesį“.

Tam tikru momentu debesį „sprogs ta“ ir gali sunaikinti prieš apkasus, karo pabūklus.

Ir Amerikos karo reikmenų tyrinėtojai jau kuris laikas bando tokius debesį pasigaminti. Atrodo, kad Rusija bus užbėgus jiems už akių. Tas „debesis“ būtų labai pavojingas ginklas.

KINIJA

Brežnevas jau birželio mėnesį siūlęs Mao-tse-Tungui sudaryti nepuolimo sutartį, nes Rusija neturinti jokių pretenzijų į Kinijos teritoriją. Bet iki šiol Mao dar nieko neatsakęs. Atrodo, jis nesuinteresuotas tokiu pasiūlymu. Juk jis gerai žino, ko verti rusų komunistų „nepuolimo susitarimai“ su kaimynais. Lietuva, Latvija, Estija tokius susitarimus turėjo, o Rusija, ką su jais padarė?

ČILĖ

Santiago. Mirė 69 metų sulaukęs Pablo Neruda, labai žymus Čilės komunistų poetas.

ŠIOS SAVAITĖS PIRMADIENIO VAKARĄ (rugs. 24) JAUNIMO NAMUOSE ZELINOJE SUSIRINKE JONAS BAGDŽIUS, HENRIKAS GUZIKAUSKAS, ANGELINA TATARŪNIENĖ, RENATO MENDO, JOÃO GONÇALVES, KUN. STASYS ŠILEIKA, KUN. PETRAS DAUGINTIS APSVARSTĖ APŽIURĖTĄ NUOSAVYBĘ JAUNIMO STOVYKLAI-VASARVIETEI, VIENBALSIAI SUTIKO, KAD TA VIETA YRA TINKAMA, KAD JOS KAINA PRIEINAMA, KAD TOKIA STOVYKLA JAUNIMUI BUS LABAI NAUDINGA IR REIKALINGA – **NUTARĖ JĄ PIRKTI.**

JAU ŠIA SAVAITĖ BUS ĮNEŠTI RANKPINIGIAI – „SINAL“ – TUOJAU TIKRINAMA, AR TVARKOJE SAVININKO DOKUMENTAI, IR, JEI PASIRODYS VISKAS TVARKOJE, BUS ĮMOKETA PUSĖ KAINOS. KITĄ PUSĖ BUS GALIMA IŠMOKĖTI PER DVEJUS METUS.

NUOSAVYBĖS KAINA 100.000 kruzeirų. Posėdyje dalyvavusieji patys tiek pinigų neturi. Bet kadangi tai yra visos S. Paulo lietuvių kolonijos reikalas, tai artimiausiu laiku bus sudarytas stovyklos pirkimo ir jos įrengimo bei išlaikymo atsakomųjų ir visuomenėje pasitikėjimą turinčių asmenų komitetas, bus išdirbti reikalingi įstatatai, ir tada komitetas kreipsis į visas organizacijas ir paskirus lietuvius prisidėti prie stovyklos įsigijimo, jos įrengimo bei išlaikymo. Apie visa tai visuomenė bus laiku informuojama.

DŽIAUGIAMĖS TUO LEMTINGU IR MŪSŲ KOLONIJAI LABAI SVARBIU SPRENDIMU, LINKIME IŠ – TVERMĖS BEI VISUOMENĖS PARAMOS, IR GREITU LAIKU ŠVĖSTI STOVYKLOS ĮKURTUVES! VISI LIETUVIAI KUNIGAI IR „MŪSŲ LIETUVA“ UŽTIKRINA VISOKERIOPĄ SAVO PARAMĄ!

Gavęs dovaną PLB seimo dalyvių priėmimo proga Lietuvos atstovas J. Kajeckas, p. Kajeckienė, PLB valdybos jaunimo reikalų vicepirm. M. Lenkauskienė, PLB pirm. St. Barzdukas, p. Barzdukiene

LIETUVOS KATALIKŲ NAUJI SKUNDAI SU 30,782 PARAŠAIS

“Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika” rašo:

1973 gegužės viduryje Lietuvos tikintieji pasiuntė TSRS Aukščiausio Sovieto Prezidiumui skundą ir du pareiškimus, kuriuos pasirašė keliolika tūkstančių tikinčiųjų. Šie pareiškimai atsirado todėl, kad nesiliauja tikinčiųjų diskriminacija.

Kaip buvo renkami parašai?

Pareiškimų tekstai per rankas pasklido po visą Lietuvą. Kiekviename lape, kuriame turėjo pasirašyti tikintieji, buvo visas pareiškimo tekstas, su kuriuo pasirašantysis turėjo susipažinti. Atsirado labai daug žmonių, kurie, gilaus tikėjimo paskatinti, skaudžiai išgyvendami Tėvynės ir Bažnyčios teisių varžymus, paaukojo daug laiko ir pastangų, kol surinko 30,782 parašus. Juk visa tai reikėjo padaryti laisvu nuo darbo metu, nuolat rizikuojant pakliūti į saugumo rankas. Kas nėra rinkęs parašų mūsų sąlygomis, niekada nesupras, diek didvyriškumo ir pasiaukojimo parodė parašų rinkėjai.

Kaip reagavo tikintieji, jiems pasiūlius pasirašyti? Daugelis entuziastiškai, nesvyruodami pasirašydavo, ypač jei jiems būdavo aiški parašų rinkėjo asmenybė. Tuo atveju, kai rinkėjas būdavo nepažįstamas, daug kas suabejodavo, ar čia nebus valdžios provokacija, ar nebus pakenkta Bažnyčiai ir tikintiesiems. Kai kurie tėvai vien iš baimės draudė vaikam pasirašyti.

Buvo aišku, kad prie bažnyčių rinkti parašus neatsargu, todėl beveik visi parašai buvo surinkti tikinčiųjų namuose. Parašų rinkimas truko apie pusantro mėnesio. Keletas lapų pakliuvo pas neaiškius asmenis, kurie savo nesąžiningumu ar bloga valia juos sugadino ir todėl dalį parašų teko išbraukti.

Valstybės saugumo organai greitai sužinojo apie parašų rinkimą ir pradėjo gaudyti parašų rinkėjus. Kaune pas V. Grincevičiūtę buvo padaryta krata, nes kažkas įskundė, jog ji rinkusi parašus. Keletą kartų buvo iškviesta tardymui. Tardytojams labiausiai rūpėjo, kas organizuoja parašų rinkimą.

Kapčiamiesčio parapijoje Lazdijų rajone saugumiečiai gaudė kažkokią moterį, kuri, saugumo žiniomis, rinkusi parašus. Pagauti, atrodo, nepasisekė.

Panevėžio saugumas atėmė lapus su parašais iš Steponiš-

Lietuvos pagrindinis laikraštis “Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika” 1973 m. Nr. 6 praneša, kad š. m. kovo mėn. tėvai ir vaikai kreipėsi į švietimo ministeriją Vilniuje, į Religijų reikalų įgaliotinį K. Tumėną, o š. m. gegužės 14 į TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumą Maskvoje.

Prašė: nutraukti tikinčiųjų vaikų diskriminaciją mokyklose, sustabdyti antireliginę ir antilietuvišką propagandą vadovėliuose, duoti tikintiesiems šv. Rašto bei kitų religinių knygų.

kio kaimo gyventojos Rudienės. Moteris buvo tardoma, iš kur gavusi pareiškimų tekstus, taip pat buvo pagrasinta atimti motinystės teises.

Ignalinos rajone kai kurie kunigai buvo tardomi, nes kažkas saugumui pranešė apie parašų rinkimą.

Religijų reikalų tarybos įgaliotinis K. Tumėnas įsakė Lietuvos vyskupam ir valdytojams paveikti per dekanus kunigus, kad šie neprisidėtų ir net kliudytų parašų rinkimą prie bažnyčių.

Daugelyje Lietuvos vietovių, pvz. Klaipėdoje, Kapsuke ir kt., valdžios pareigūnai vietos klebonus perspėjo, kad nebūtų renkami parašai.

Kas prasmingiau?

Po tokios saugumo reakcijos savaime kilo klausimas: kokia prasmė siųsti pareiškimus su parašais tarybinėms įstaigoms? Ar vien tam, kad, turėdami parašus, galėtų tardyti pasirašiusius, grąsindami atleisti iš darbo, iš mokyklos ir t.t. Be to, turėdami savo rankose parašus, saugumo darbuotojai galėtų šmeižti tikinčiuosius, kad parašai buvo suklastoti, kad tiek tūkstančių nepasirašė ir t.t.

Kai kas mano, ar ne geriau būtų iš viso nesikreipti į tarybinės valdžios įstaigas, o bandyti prasiveržti pro “geležinę uždangą” ir kreiptis į viso pasaulio sąžinę.

-o-

Žemiau pateikiame Lietuvos tikinčiųjų skundo ir dviejų pareiškimų pilnus tekstus.

Skundas Aukščiausios Tarybos Prezidiumui Maskvoje: skundžiasi, kad Švietimo ministerija Vilniuje ir Religijų reikalų tarybos įgaliotinis K. Tumėnas nesilaiko įstatymų, kliudydami piliečiams pareikšti nuomones dėl žalingų projektų prieš asmens laisves.

TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumui
Nuorašas: Religijų reikalų tarybos įgaliotiniui K. Tumėnui

Lietuvos tikinčiųjų
S K U N D A S

TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumo 1968.IV.12. įsakė “Dėl piliečių pasiūlymų, pareiškimų ir skundų svarstymo tvarkos” rašoma: “Dabartinės tarybinės visuomenės vystymosi sąlygomis skundai paprastai yra ta forma, kuria reaguojama į piliečių teisių ir įstatymo saugomų jų interesų pažeidimo faktus... Jie rodo ir tai, kad dar yra rimtų trūkumų daugelio valstybinių ir visuomeninių organų darbe.”

Religijų reikalų tarybos pirmininkas V. Kurojedovas rašo: “Ypač jautriai reikia reaguoti į tikinčiųjų skundus, kad pažeidžiamos jų teisės. Visus skundus reikia apsvarstyti ir išspręsti griežtai laikantis TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumo 1968.IV.12. įsako. (“Religija ir įstatymas”, 1971 p. 24).

1973 m. kovo mėn., pradžioje mes, Lietuvos tikintieji, sumanėme kreiptis į tarybinės valdžios įstaigas Lietuvoje, prašydami nutraukti religingų mokslievių diskriminaciją, neversti jų kalbėti bei elgtis prieš savo įsitikinimus, objektyviai dėstyti mokyklose istoriją ir nevaržyti pačios būtinausios religinės literatūros leidimo. Kad tarybinė vyriausybė žinotų Lietuvos tikinčiųjų nuomonę, po skundais, adresuotais LTSR Švietimo ministerijai ir Religijų reikalų tarybos įgaliotiniui K. Tumėnui, buvo renkami parašai. Jei tikėti tarybine spauda, tai visi tie, kurie praneša valdžios organam apie esamas negeroves, reikalauja jas šalinti, — stiprina socialinį teisėtumą, dalyvauja valstybės valdyme ir yra dori bei pagarbos verti žmonės. (Plg.

“Švyturys” 1973 Nr. 6 p. 8-10).

Tačiau vos apie parašų rinkimą sužinojo valstybės saugumo pareigūnai, prasidėjo “raganų medžioklė”: kratos pas nekaltus žmones, tardymai ir grasinimai kalėjimu. Šitai elgėsi Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Lazdijų, Ignalinos ir kt. saugumiečiai. Religijų reikalų tarybos įgaliotinis K. Tumėnas įsakė Lietuvos vyskupam ir valdytojams, kad per dekanus ir kunigus kliudytų žmonėms rinkti parašus. Saugumiečiam pavyko dalį parašų atimti.

Nepaisant šito “jautraus reagavimo į tikinčiųjų skundus”, po pareiškimo, adresuotu LTSR Švietimo ministerijai, pasirašė 14,284 tikintieji, o po pareiškimo Religijų reikalų tarybos įgaliotiniui — 16,498 tikintieji.

Kadangi valstybės saugumo pareigūnai tikinčiųjų kreipimąsi į tarybinę vyriausybę įvertino kaip politinį nusikaltimą ir terorizuoja parašų rinkėjus, todėl pareiškimų originalus su visais parašais aukščiau paminėtom įstaigoms pasiūsti susilaikom. Tai bus padaryta tik tuo atveju, kai tikintieji įsitikins tarybinės vyriausybės gera valia ir kai valstybės saugumo pareigūnai nesikiš į tikinčiųjų religinius reikalus.

TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumas pageidavo pareikšti nuomonę apie Liaudies švietimo įstatymų pagrindų projektą, kurį š. m. balandžio mėn. pradžioje pateikė TSRS Ministrų taryba. Projektas visiškai nesiskaito su tikinčiųjų tėvų ir jų vaikų teisėmis. Jis prieštarauja 1960 m. gruodžio 14-15 d. Paryžiaus “Konvencijos dėl kovos su diskriminacija švietimo srityje” penktam straipsniui, kuris reikalauja tėvam “... užtikrinti vaikų religinį ir moralinį auklėjimą sutinkamai su jų įsitikinimais.” Mūsų, tikinčiųjų, pareiškimas LTSR Švietimo ministerijai pakankamai supažindina tarybinę vyriausybę, koks mokymas ir auklėjimas tikinčiųjų tėvų vaikų yra pageidaujamas Lietuvoje.

Priedas: Pareiškimo tekstas LTSR Švietimo ministerijai. Pareiškimo tekstas Religijų reikalų tarybos įgaliotiniui K. Tumėnui.

1973 m. gegužės mėn. 14 d.

etras Pakalnis

HENRY KISSINGER

Pabaigęs spaudos konferenciją apie per pasaulį nuskambėjusį skandalą, žinomą „Vandens Vartų“ vardu, JAV prezidentas Niksonas pasiliko savo vasarnamyje pailsėti ir pasižiūrėti, kaip amerikiečiai atsiliepsįjo paaiškinimus. Vieną popietį jo iškviė Julia paskambino Kissingeriui prezidento patarėjui saugumo reikalams, ir paklausė, ar jo vaikai nenorėtu pasimaudyti prezidento baseine. Šiam atsakius teigiamai, ji prašė patarėjo, kad jis pats juos atvežtu. Kissingeris sutiko ir rado prezidentą besimaudantį. Prezidentas prašė patarėjo eiti su juo į negilia baseino dalį. Atsitolinęs nuo vaikų, jis jam tarė: „Jei sutiksi, aš tave rytoj paskirsiu valstybės sekretorium“.

JAV valstybės sekretorius arba užsienio reikalų ministras yra Amerikoje pati svarbiausioji vieta po prezidento, ir jei kongresas jį patvirtins, jį pirmą kartą JAV istorijoje atiteks žydui. Tas istorinis įvykis atkreipė dėmesį daugelio diplomatų ir politikų, turinčių reikalų su JAV. Henry Kissingeris yra įdomi asmenybė, j kurią verta iš arčiau pažiūrėti.

Kissingeris gimė Vokietijoje prieš 50 metų. Jo tėvas buvo mokytojas Fuerth mieste. Paėmus Hitleriui valdžią, sūnus nebegalėjo lankyti vokiečių gimnazijos ir mokėsi žydų mokykloje. Kartais fanatiški naciai jį apkuldavo. Todėl jis pasidarė nedrąsus ir vengė vaikų.

1938 m. jo tėvai pabėgo į JAV ir apsigyveno New Yorke. Čia jis pradėjo lankyti gimnaziją, bet draugų neieškojo. Jis pereidavo į kitą gatvės pusę, jei priešais save matydavo ateinantį vaiką. Pabaigęs gimnaziją, norėjo tapti buhalteriu. Bet kai 1942 m. įstojo į kariuomenę savanoriu, jo karjera pakrypo į kitą pusę. Kadangi jis mokėjo keletą kalbų ir mėgo istoriją, pradžioje jis buvo vertėju, o paskui Vokietijos istorijos mokytoju karininkams. Pastebėjęs neeilinius jo gabumus, vienas vokiečių kilmės karininkas patarė jam studijuoti ne New Yorke, o garsiaame Harvardo universitete. Kissingeris laimėjo stipendiją ir 1950 m. pradėjo studijuoti Harvarde valstybės mokslus. Mokslas jam sekėsi gerai ir po 4 metų gavo daktaro laipsnį. Kadangi jis buvo tikrai gabus, universiteto vadovybė pasiūlė jam profesūrą. Dėstydamas universitete, jis buvo kartu kelių valstybės įstaigų patarėju ir pradėjo rašyti straipsnius apie tarptautinius santykius.

Parašęs tris knygas, jis pagarsėjo. Jis rodė koku būdu balansuojant ginkluo-

tas jėgas galima pasiekti tarptautinę patvarą arba taiką. 1968 m. Kissingeris parašė knygą apie Bismarką ir ją atkreipė į save prezidento Niksono dėmesį. Perskaitęs jo knygas, Niksonas paskyrė jį savo patarėju saugumo reikalams.

Didžiausieji Kissingerio rezultatai užsienio politikoje yra šie: užmezgimas diplomatinių santykių JAV su Kinija, pagerinimas politinių ir prekybinių santykių su Rusija ir karo paliaubos Vietnamo. Tos paliaubos buvo pasirašytos po trijų ir pusės metų intensyvių derybų Paryžiuje, j kurj jam teko skristi net 24 kartus.

Kissingeris mėgsta gerai valgyti, gyvena 6 kambarių name ir dirba beveik kasdien 18 valandų. Paklaustas, ar jo kilmė netrukdyt jam eiti tų aukštų pareigų, jis taip atsakė: „Prezidentas man prašė vadovauti JAV užsienio politikai ir aš jai vadovausiu, nepaisant religijos ir paveldėjimo. Pasaulyje nėra kitos tokios valstybės, kuri, žiūrėdama į mano praeitį, bent pagalvotų apie mano kandidatūrą toms pareigoms, kurios man yra pavestos. Jos užkrauna man atsakomybę, kurią nešiu, atsižvelgdamas į tautinius JAV interesus“.

Pirmieji atsiliepimai apie Kissingerį užsienyje buvo geri. „Europiečiams“, taip rašė vienas vokiečių laikraštis, „šis užsienio reikalų ministras yra laimėjimas. Niekas kitas taip gerai nepažįsta Europos reikalų kaip Kissingeris“. Bet nežinia, kaip seksis Kissingeriui spręsti Artimųjų Rytų klausimą, nes Saudi Arabijos karalius Feisalas žadėjo nedidinti naftos eksporto į JAV, jei prezidentas Niksonas rems ir toliau Izraelio valstybę. Yra ir kitų stambių tarptautinių klausimų, kuriems Kissingeris turės pašvęsti savo dėmesį. Bet jis turi prezidento pasitikėjimą ir nemažą patyrimą.

Vieną savaitę prieš Portugalijos premjero Caetano apsilankymą Anglijoje Times dienraštis įdėjo kun. Adrijono Hastings straipsnį apie negrų skerdynes Wiriyamu kaime, kuris yra šiaurinėje Mozambiko dalyje. Kun. Hastings tų skerdynių nematė, bet jam apie tai papasakojo ispanai misionieriai, kurie ten dirba. Jų liudymu, praėjusių metų gruodžio 16 dieną portugalai kareiviai užpuolė Wiriyamu kaimą ir iššaudė virš 400 negrų. Kareiviai paklausė vienos nėščios negrės, ko ji susilauksianti: sūnaus ar dukros. Negrė atsakė, kad ji nežinanti. Tuokart kareiviai perpiovė jos iščių ir išėmė negimusį kūdikį. Todėl, kai Caetano apsilankė Londone, anglai sutiko jį šaukdami: „žmogžudy, žmogžudy“.

Norėdama nusiplauti rankas, Portugalijos vyriausybė pakvietė užsienio žurnalistus į Mozambiką, kad jie vietoje iširtų nelemtą incidentą. Lydimi maj. Carvalho, jie aplankė Wiliamo kaimą ir rado tik keletą sudegusių bakužių. Apie skerdynes negalėjo būti jokios kalbos. Tačiau vienas anglas žurnalistas, pavarde Pringle, nuvyko į buvusį Wiriyamu kaimą ir patvirtino misijonierių pasakojimą. Gretimame Chawola kaime jis sutiko 15 metų berniuką Antaną, kuris matė tas skerdynes ir pats nuo jų nukentėjo. Jam buvo peršautas kairysis petys. Berniuko pasakojimu, tą dieną portugalai šaudė ir Juwan bei Chawolos kaimo gyventojus. Vienas portugalas misijonierius sutiko 4 gyvus šių skerdynių liudininkus.

Tas atsitikimas nėra pirmas. 1971 m. Jungtinių Tautų komisija, ištyrusi panašias skerdynes Angoloje, taip rašė: 1971 m. gruodžio 24 d. visi Kameya kaimo belaisviai buvo sušaukti į vieną vietą ir paklausti, kokią dovaną jie norėtų gauti Kalėdoms. Gentiės vadai Mayengu, Kapapelo, Kameya ir Muzaza prašė leidimo medžioti. Tuokart portugalai jiems atsakė, kad jie nori medžioti gerai žinodami, jog krūmuose yra partizanų. Portugalai sušaudė visus vadus kitų belaisvių akivaizdoje. Paskui jie supiaustė juos ir išvirė. 1971 m. gruodžio 25 dieną portugalai sukviė žmones, įvykio liudininkus, ir su šautuvais priverė juos valgyti vadų mėsa“.

Į Afriką portugalai ikėlė koją penkioliktajame šimtetyje. Pradžioje dabartinių savo kolonijų jie nevertino, nes nežinojo, ką su jomis daryti. Tik kai Amerika pritrūko vergų cukrinių nendrių ir medvilnės plantacijoms, tada portugalai pradėjo pelningą vergų prekybą. Portugalai gabeno negrus ir į Braziliją iki 1878 m.

Kai 1960 m. daugelis Prancūzijos ir Anglijos kolonijų gavo nepriklausomybę, Jungtinės Tautos pareikalavo, kad ir Portugalija suteiktų laisvę savo kolonijoms. Bet Salazaras, buvęs Portugali-

NEGRŲ SKERDYNĖS

jos premjeras, atsisakė ir paskelbė, kad visos Portugalijos kolonijos yra Portugalijos teritorija užjūryje. Jis pradėjo raginti tautiečius apsigyventi Angoloje ir kitose kolonijose ir suteikė norintiems įvairių langvatų. Taip pat ir jo i-pėdinis Caetano viliojo ir vilioja tautiečius keltis į kolonijas ir išnaudoti jose esančius turtus. Kad ir svetimtaučiai investuotų kapitalą Portugalijos kolonijose, jis atleido dešimčiai metų jų imones nuo mokesčių ir visą uždarbį leido išsivežti namo. Ta privilegija gausiai pasinaudojo JAV, Prancūzijos, Anglijos ir Vokietijos bendrovės. Caetano tikisi, kad tų kraštų vyriausybės padės jam išlaikyti dabartinę kolonijų padėtį, kurią tuo tarpu saugoja 180.000 kareivių armija.

Nepaisant įvairių priespaudos būdų sujudo Angolos ir Mozambiko negrai ir pradėjo reikalauti nepriklausomybės. Tas laisvės sąjūdis prasidėjo 1961 m. kai Angolos negrai puolė vieną kalėjimą ir norėjo išvaduoti politinius kalinius. Puolimas nepavyko ir nuo to laiko prasidėjo masiniai areštai ir tikros negrų skerdynės. Bet negrai nepasidavė ir šiaurinėje Angolos dalyje prievarta surinkti darbininkai sukilo prieš kolonizatorius ir pradėjo j juos šaudyti. Sekančiais metais sukilo Mozambiko ir Gvinėjos negrai. Iki šiol įvairiose kovose žuvo apie 8.000 portugalų.

Vieno vokiečio žurnalisto apskaičiavimu Gvinėjoje kovoja 9.000 partizanų, Angoloje 12.000, Mozambike 9.000 Ginklų jie gauna iš Kubos ir Kinijos. pinigų iš kaimyninių valstybių, bažnytinių organizacijų ir Vakarų Europos. Nepaisant, kad Portugalijos vyriausybė kiekvienam imigrantui duoda veltui 150 hektarų dirbamos žemės ir 150 miško, portugalai bijo partizanų ir vietoj keliavę į kolonijas, jie vyksta į Vakarų Vokietiją ir Prancūziją, kur gali gerai uždirbti ir gyventi civilizuotoje aplinkoje. Bet Portugalijos vyriausybė yra užsispyrusi ir terorizuoja Afrikos negrus.

P.

TEISYBĖS VARDAN

Asmeniškai nesu nė truputėlio suinteresuotas. Bet vardan teisybės manau, jog reikia papildyti Mūsų Lietuvos 38 numeryje, 10 puslapyje tikpusią Reporterio rašytą žinutę „Šaunūs pietūs“.

Reporteris, tarp kitko, parašė: „Užkandus ir numalšinus troškui, prelatas A. Arminas pasveikino gausiai susirinkusius, pasidžiaugė, kad pirmųjų fundatorių kunigu Valaičio ir Suginto pasi-

šventusio darbo dėka, lietuviai dabar turi savus pastatus: bažnyčia, klebonija, mokyklą ir kad niekas jiems nosies nešluosto“. Viskas atrodo gerai gražiai. Bet ar tai pilna tiesa?

Jei nepažinčiau prel. Armjno, ar jei tai būtų kitas kalbėtojas pasakes, manyčiau, kad jis buvo per daug užkandęs ir užgėręs. Ir štai kodėl: argi a.a. kunigas Valaitis nors ranką pridėjo prie Zelinės bažnyčios, klebonijos ir mokyklos statybos? Kun. Sugintas, tiesa, yra tos

galas 10 psl.

SVEIKATA

Juozas Venckus, SJ

DEŠIMTS GYDYTOJŲ ATSAKO I DEŠIMTĮ KLAUSIMŲ

Gyvenimas tapo lengvesnis, malonesnis, įdomesnis. Mažiau bereikia dirbti, anksčiau galima išeiti į pensiją. Žmonės turi daugiau laisvo laiko. Dažnai nežino, kuo jį užpildyti. Vieni aplink namus kalinėja, juos dažo, kiti darže trūšiasi, kiti žvejoja, kiti gėles sodina, ar bites prižiūri. Moterys neria, pina, siuvinėja, vaikus ir vaikų vaikus daboja, ar pan. Praščiausias dalykas yra kai nieko nedirba, tik nuobodžiauja. Visų tų gerų darbų ir puikių sumanymų pagrindu yra gera sveikata. Gera sveikata yra brangesnė už pinigus. Nereikia aiškinti, kas yra sveikata. Liga pasako, kas yra sveikata. Su sveikata ir su liga yra susijęs gydytojas.

Yra trys žmonių rūšys, ar luomai, apie kuriuos niekas nenori ką nors prastą girdėti: tai kunigai, gydytojai ir valdininkai. Jeigu kas iš jų yra prastas, tai aš nukentėsiu, taip sako kiekvienas. Kada kalbama apie kunigą, kalbama apie kunigų „misteriją“, reiškia religinę paslaptį, sujungtą su jų apaštalavimu. Apie gydytojus kalbant sakoma, gydytojas „mistika“, nes jų rankose yra paslaptį, ingoji žmogaus gyvybė.

„Boston Sunday Globe“ (July 15, 1973) aprašo dešimtį klausimų pastarųjų dešimčiai žymių gydytojų.

1. Kodėl gydytojai neišaiškina ligoniui paprasta kalba jo ligos?

Atsako Dr. Michael D. DeBakey, kuris padarė eilę širdies transplantacijų-persodinimų. Dr. DeBakey prileidžia, kad daugelis gydytojų tikrai neaiškina pacientui jo ligos, kuri yra tartum paslaptis. Ligonis nežino, ko laukti, kokia jo ateitis; nežino, kiek ilgai ir ikės gulėti. Ligonis seselės laksto aplinkui su visokiomis adatomis, bado, ima visokius skystimus, ima kraują po kelis kertus ir t.t. Dr. DeBakey mano, kad gydytojas iš tiesų turėtų pasikalbėti su ligoniu ir kiek galima paprasta kalba paaiškinti jo ligą, ir ko gali tikėtis ateičiai. Daktaras padidina ligonio pasitikėjimą gydytoju, jeigu jam pasako aiškiai, kokia liga serga.

2. Kodėl gydytojai laiko burną užčiaupę ir nepasako tikrosios ligos, nei kaip gydytis?

Atsako Dr. Isaac Djerassi, hematologas arba kraujo tyrinėtojas, Darby Pa.. Jis gydo leukemijas, arba kraujo vėžį. Dr. Djerassi mano, kad patys gydytojai neranda drąsos pasakyti pacientui tikrą padėtį, ypatingai jeigu kas turi vėžį. Atrodo, kad būtų žiauru pasakyti pacientui tiesą. Ne-

bent giminei, jeigu prižada nesakyti ligoniui. Kartais pasako, kad ligonis turi vėžį, bet tuojau prideda, kad dabar gydytojai turi gerų vaistų nuo leukemijų, kad tikrai apgydo ir ligonis dar ilgai gali gyventi. Dr. Djerassi niekad nesakęs, kad ligonis miršias. Bet jeigu kas tikrai užsispyręs prašyti pasakyti, kokia jo liga ir kokia prognozė, jis pasakytų atvirai.

3. Kaip gydytojai leidžia savo pacientus per rankas greitai, vieną po kito. Kaip jie gali taip greitai leisdami pažinti ligonį?

Atsako Dr. John P. Merrill (Harvardo univ. prof.), kuris padarė pirmą pasauliulyje inkstų persodinimą pasakė: vieni apžiūri greitai savo pacientus, o kiti palengva. Mūsų laikais gydytojai turi skubėti. Pacientų yra labai daug ir visus reikia aptarnauti. Seniau ligas nustatydavome pačioje ligoninėje su visais aparatais; dabar turime tai daryti kabinete. Jeigu kabinete ir nenustatome tikros diagnozės, ligoninė pataisys diagnozę. Nėra bėdos. 80 nuošimčių visų pacientų, kurie ateina į gydytojo kabinetą, beveik visiškai nieko neturi, tik norėjo pasikalbėti su gydytoju apie savo sveikatą. Gydytojai neturi laiko pasikalbėjimams, todėl greitai atleidžia, nes yra tikri, kad pacientas nieko pavojingo neturi.

4. Pacientas, eidamas į ligoninę, ar gali tikėtis, kad bus pagrindinai gydomas?

Atsako Dr. Calvin H. Plimpton, Medical Center, New York. Reikia apgailėti, kad ne visos ligoninės duoda gerą ir išsemiamą gydymą, su kuriuo kartu būtų apsaugojama asmens garbė. Mes savo ligoninėje visados stengiamės apsaugoti žmogaus privatinį gyvenimą ir neišduoti jo paslaptį. Bet, iš kitos pusės, mes reikalaujame, kad pacientas neslėptų nuo gydytojo savo ligos istorijos; mes tikrai tikime, kad kiekvienas ligonis turi būti gydomas ligoninėje rūpestingai ir su didele pagarba ligoniui.

5. Ar būtina reikalinga, kad gydytojai taip lengvai, taip skubiai ir taip dažnai lieptų daryti rentgeno nuotraukas ir visokius kitokius laboratorijos tyrimus? Visa tai gerokai vargina pacientus ir be to žymiai padidina išlaidas?

Ats. Dr. Meyer Friedman, San Francisco, Mount Zion Ligoninės, širdies specialistas. Nelaimė, taip yra. Kiekvienas gydytojas bijo, kad, praleidęs kokį tyrimą, gali nepastebėti ligos pablogėjimo. Tada būtų didelė nelaimė pacientui ir gydytojui.

6. Ar dauguma gydytojų sutinka, kad gali gydytojui užsimokėti dalimis?

Ats. Dr. Min Chiu Li, kuris atrado vaistą prieš Choriocarcinomą. Nežinau ar daugelis gydytojų tai daro. Aš darau. Tai atsitinka todėl, kad pacientas derasi su gydytoju dėl sąskaitos, dėl honoraro. Tai nėra malonus pasikalbėjimas. Jeigu tikrai žinotumei, kad pacientas negali mokėti, tai sakytumei „nereikia“. Bet jeigu gali ir nemoka? Dažniausiai paliešu tą dalyką sutvarkyti savo sekretorei.

7. Kodėl gydytojai nesutvarko savo valandas, kad pacientui nereikėtų tiek ilgai laukti jo kabinete?

Ats. Dr. James A. Greene, direktorius neprologijos centro Kalamazoo, Mich. Nėra nieko geresnio, ką norėčiau daryti, kaip gėičiau aptarnauti savo pacientus. Bet ne visi pacientai yra lygūs. Vieni reikalauja daugiau laiko, kiti mažiau. Labiausiai suardo planą, taip vadinami „greitosios pagalbos“ šaukimai. Jeigu yra kam nelaimė, šaukia, reikia viską palikti ir bėgti į pagalbą.

8. Kodėl gydytojai nesutvarko savo kabineto reikalų taip, kad būtų galima prisišaukti būtinam reikalui esant, pav. širdies atakai ištikus namie, ar pan.

Ats. Dr. Pdraig Carney, Medical Center direktorius Long Beach, Cal. Nematau, kodėl to nebūtų galima padaryti. Jau yra daug gydytojų, kurie sutvarkė savo valandas taip, kad jį galima lengvai surasti; sekretorė, ar ligonių slaugytoja, ar namiškiai turi žinoti, kaip jį gali lengvai ir greitai pasiekti. Jeigu išvažiuoja ilgesniam laikui, turi palikti kitą, kuris jį pavaduoja.

9. Kodėl kartais gydytojai neatsako savo pacientų telefonus?

Ats. Dr. Robert W. Frater, chirurgas Einstein College, New York City. Gydytojas yra labai užimtas žmogus, turi bėgti iš kabineto į ligoninę, iš vienos ligoninės į kitą. Pacientas turi turėti laimę greitai pagauti gydytoją prie telefono ir asmeniškai pakalbėti. Kiekvienas gydytojas turi patyrusią sekretorę, kuri daug dalykų ir neprašiau gali atlikti vietoje paties gydytojo. Esant tikram reikalui, ji padarys tinkamus žingsnius, painformuos gydytoją, ir gydytojas prieis prie telefono.

10. Ar taip vadinamas „šeimos gydytojas“ jau nyksta Amerikos gyvenime?

Ats. Dr. Edmund Klein, Odos skyriaus vedėjas Buffalo, N.N. Taip. „šeimos gydytojas išnyko iš Amerikos gyvenimo. Tik retos šeimos beturi savo gydytoją. „Šeimos gydytojas“ pradėjo nykti prieš 25 metus, ypatingai pasirodžius antibiotikams, pav. penicilinui, streptomycinui ir pan. Atsiradus šitiems vaistams, gydytojui nebereikia, paėmus ligonio ranką, sėdėti prie lovos ir guosti ligonį, jį raminti kad „Dievas išgydys“ Gydytojas išvirkstė peniciliną ir eina namo. Žino, kad penicilinas išgydys. Giliausia priežastis yra ta, kad gydytojas neturi laiko ilgai pasilikti prie ligonio. Turi bėgti kitur. Be to prideda ir kita aplinkybė: jeigu gydytojas gautų pastovią algą, tada jam nesvarbu, ar jis per dieną aprūpina 100 ligonių ar 50, bet dabar kiekvienas pacientas yra svarbus, ir jų yra daug. Aš dirbu per dieną 16-18 valandų ir septynias dienas per savaitę, kol aptarnauju visus pacientus. Suprantama, kad su vienu ilgai negali pasilikti, nes kiti pasilikti neaptarnauti. Jieškokime geresnės sistemos,“ taip sako Dr. Klein.

SENOSIOS TROBELĖS

Apie senųjų namų apgailėtiną būklę komunistinė spauda vengia rašyti. tačiau kartais tiesa išlenda, kaip yla iš maišo, palietus kurią nors kitą temą. Taip įvyko A. Jasaitis rašinyje „Žalmargių nelaisvėje“, kuris paskelbtas „Komjaunimo Tiesos“ 134 nr. ir liečia žuvinto kolchozo narę Oną Vereniene Alytaus rajone. A. Jasaitis pasakoja: „Vieno kaimo trobelėje 20 metų gyvena jauna našlė su dviem mažučiu vaikais ir senute mama. Tėvai vieni pirmųjų kaimo komunistų, pirmieji į kolūki įstojo. Motina apylinkės Tarybos pirmininke dirbo. Pokario metai sunkūs buvo, siautė banditai, žemė nedoniai atsilygino už triūsą. Bet jie nesiskundė, iškentė visas negandas. Laikas bėgo, kaimynai, pasistatę naujas sodybas, išsikėlė gyventi kitur. o jų trobelė taip ir pasiliko stovėti. Lietūs ir vėjai prakiurdė namo stogą, supūdė sienojus. Ir tada žemdirbių šeima niekam nesibėdavojo. Dirbo pagal išgales — jaunoji kolūkio karves melžė, senutė vaikus dabojo ir pagal išgales ūkiui padėjo. Būtų ir toliau taip gyvenę, jei ne viena diena po pat trobelės langais nebūtų kuolų ėmę kalti ir viela tempti...“ Nupiešęs realistinį senosios trobelės vaizdą, A. Jasaitis imasi pagrindinės žalmargių temos. Pasirodo, kolchozo pirm. A. Petniūnas tos sukūziusios trobelės sode įrengė gardą žalmargėms, kuris buvo panaikintas tik Alytaus žemės ūkio valdybos tiesioginiu įsikišimu. Dabar kolchozo valdyba O. Verenienei jau paskyrė sklypą Ažuolinės gyvenvietėje, bet namas dar nepastatytas. Ji su savo šeima ir toliau gyvena senojoje trobelėje.

Šaukiamasis žaidimas

Škautei:

Miela sėse, padėk man teisingai parašyti šiuos žodžius, kurie parodys kokia Tu esi.

Išeit - - - -
 kitimaši - - - -
 Gėraud vosa muitiar - - - -
 Dagiman - - - -
 Gadinanu - - - -
 Likuk - - - -
 Osesu taiki uteiska - - - -
 lakslin - - - -
 Vilaib - - - -
 Tosmag ugėdra - - - -
 Nustajone tiesvil - - - -
 Depada muitiar - - - -
 Utapi - - - -
 Valsidosu - - - -
 Luspakni - - - -
 Tiskais - - - -

Skaišti
 Paklusi
 Susivaldo
 Tapai
 Padeda artimui
 Nenustoja vilčių
 Gėmus draugė
 Blaiči
 Linksmas
 Sesuo kitai skautėi
 Kuri
 Naudinga
 Mandari
 Draugė savo artimui
 Ištikima
 Tiesi

Pedro Miguel Dovydauskas

GINTARĖLĖ-AMBARITA

Há muitos anos atrás na Lituânia quase todos não moravam na cidade.

Ėles faziam cabanas perto do mar para pescar.

Lá vivia uma familia que era o pai a mãe e uma filha.

A filha chamava-se Ambarita.

Ambarita ajudava sua mãe a plantar rosas no jardim.

Um dia Ambarita foi nadar porque estava muito calor. Ela foi nadando, quando viu um pedaço de Gintaras no fundo do mar. Ambarita começou a nadar para o fundo do mar e parecia que alguém estava puxando-a. Foi nadando quando desmaiou. Quando ela acordou ela estava em um castelo no fundo do mar.

Depois seus pais estavam procurando-a quando apareceu um peixe dourado. Então o peixinho perguntou o que eles queriam que trouxesse do fundo do mar. O pai de Ambarita disse para o peixinho que não trouxesse nada só a filha. Então o peixinho disse que o rei não deixava voltar.

Mas de tanto os pais dela pedirem o peixe foi nadando para o fundo do mar.

O peixinho foi nadando para o fundo do mar e encontrou um castelo todo dourado feito de gintaras.

O peixinho foi entrando quando viu

um polvo, peixe espada vigiando a porta para que ninguém entrasse.

O peixinho disse para o polvo que tinha vindo de muito longe trazendo um recado para o rei do mar.

O polvo deixou-o passar e ele foi pelo corredor do castelo.

Depois ele chegou até o rei e viu Ambarita junto com o rei do mar.

O peixinho explicou para o rei que os pais de Ambarita estavam a procura dela.

O rei ficou furioso e começou a fazer uma ventania e as ondas cresceram. O rei pegou na mão de Ambarita e subiu até encima.

Ambarita explicou para seus pais que não podia voltar porque o rei do mar não deixava.

Ambarita disse que não voltava mas toda a tempestade que dava eles iam jogando gintaras para a praia.

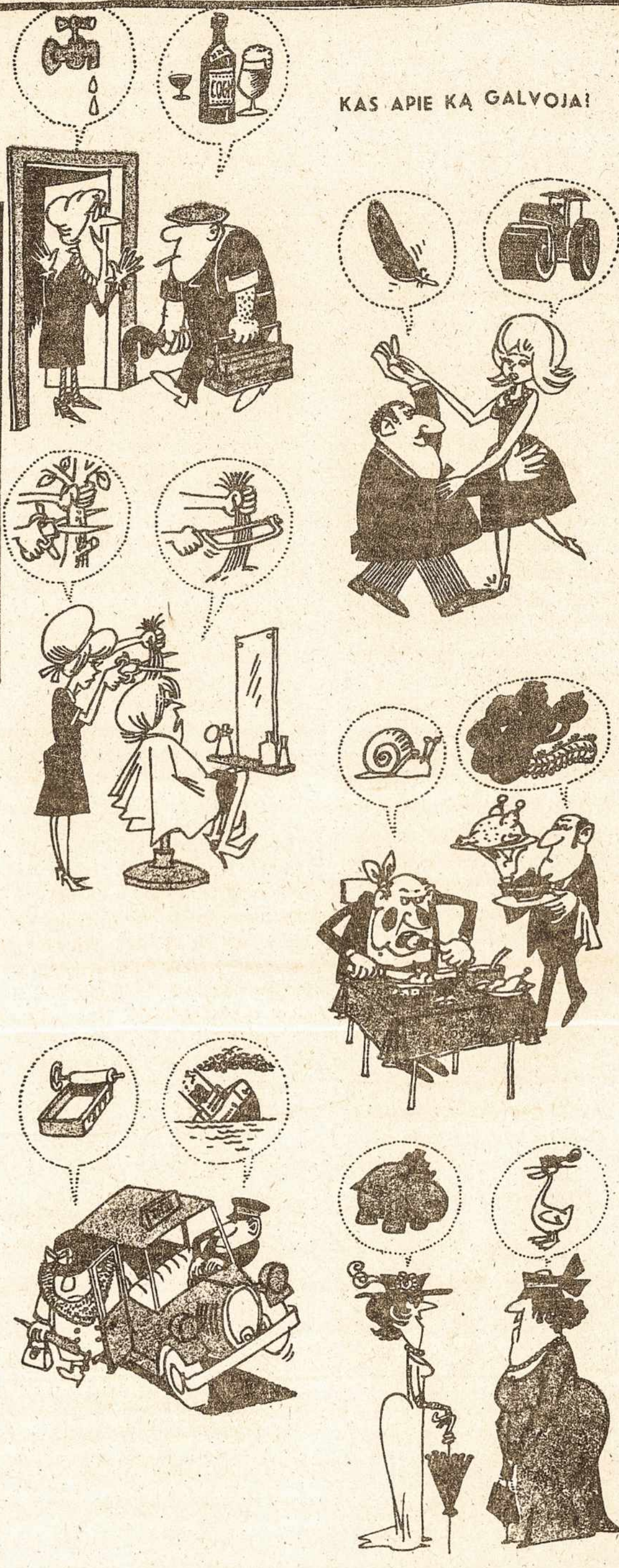
Maria Irene Petraitis

AMBARITA

Antigamente não todas as pessoas viviam na cidade, umas viviam em acampamento perto do mar. Uma familia de pescadores vivia lá e tinha uma linda filha chamada: Ambarita.

Um dia, fazendo muito calor ela foi nadar. Lá na praia começou nadar... Nadando sentiu alguma coisa puxando-a para baixo. A mãe dela foi ver o que

(Atsara b p d)

KAS APIE KĄ GALVOJA!

VINCAS PIETARIS

ALGIMANTAS

MŪSU LIETUVA Ulažiems

tinha acontecido e não encontrou ninguém. Começou a chamá-la mas ninguém respondia. De repente ela viu um peixinho que lhe disse: „a sua filha está com o rei dos mares e receio que não poderá voltar mais. A mãe insistiu ao peixe que ele foi. Nadou, nadou, nadou ate que viu um castelo feito de Gintaras. Entrando viu polvos e peixes espadas. Vendo que não podia entrar disse ao polvo que tinha que dar um recado ao rei. O polvo deixou entrar.

Viu o rei e Ambarita, ele disse ao rei que a mãe e o pai queriam ver Ambarita. O rei levou-a até a praia e Ambarita disse a seus pais que lhes traria todos os dias que tivesse tempestade gintaras.

Maristela Aldona Žūtaitas

AMBARITA

Era uma vez uma menina chamada Ambarita. Ela morava na beira de um rio, com seus pais. Ela era muito boni-

tinha. Um dia foi nadar no rio e ela viu um ambar, ela foi nadando, nadando, nadando e depois viu que alguém estava-a puxando, mas continuava a nadar.

E depois ela viu o rei do fundo do mar. Passaram umas horas os pais de Ambarita ficaram preocupados.

Depois seu pai falou vou pescar vou ver se vejo uma coisa. E depois veio o peixe dourado e falou para a mamãe: sua filha está bem ela está com o rei do mar. Eles tanto falaram que queriam ver a filha e ele foi. Foi nadando e viu um castelo de âmbar. Foi entrar mas não conseguiu, tinha polvo, peixe espada. Ele falou para o peixe espada: eu vim de muito longe e tenho uma mensagem ao rei e foi entrando pelo corredor do palácio do Rei.

E viu Ambarita com o rei, o peixe dourado disse: Ambarita seus pais estão preocupados.

O rei fez uma grande tempestade e levou Ambarita à praia.

E todos os dias que havia tempestade ele dava gintaras.

Sérgio Dovydauskas

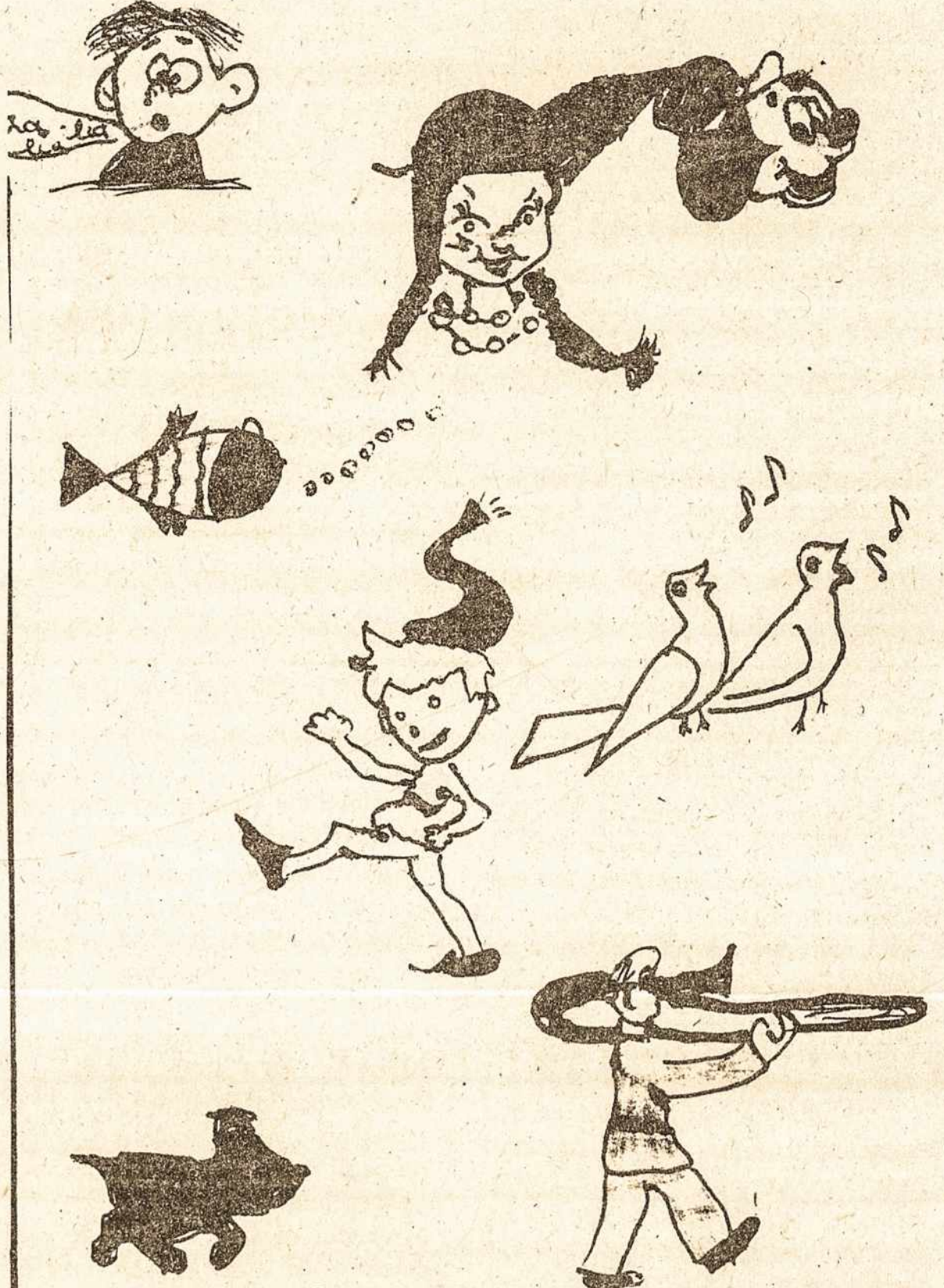
AMBARITA

Há muito tempo atrás havia uma menina chamada Ambarita. E um dia ela foi nadar e viu um grande pedaço de Gintaras. Então foi pegar e quando ela nadava alguma coisa estava puxando. Então ela desmaiou e o rei do mar levou ela para o castelo. Os pais ficaram preocupados e foram chamá-la e ela não apareceu.

Aí um peixe todo brilhante falou para ela: o rei do mar levou-a ao castelo e eu não posso entrar lá.

E aí os pais ficaram insistindo para ele ir até lá e ele resolveu ir lá e ele viu um grande castelo feito de gintaras, viu o peixe espada, polvos e peixes.

ČIA MŪSU MENAS

Silvania Banys

Então ele falou ao peixe espada eu vim de muito longe para dar um recado para o rei do mar.

Então o peixe espada deixou entrar no castelo e ele foi indo pelo corredor.

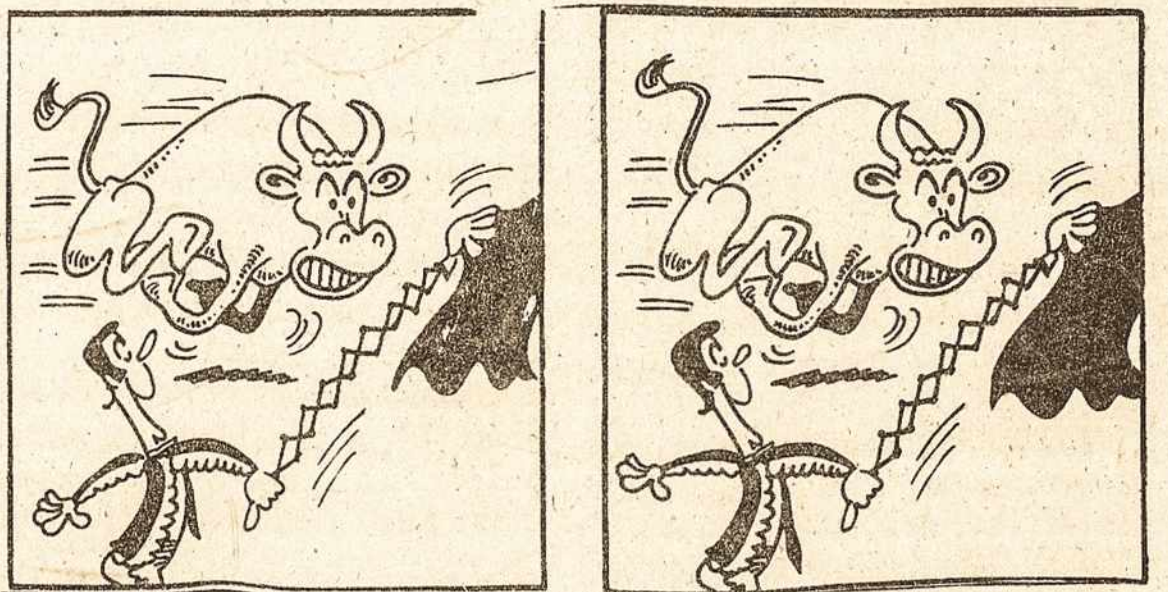
E viu o rei do mar com Ambarita e disse sua mãe está desesperada à sua procura.

E o rei ficou furioso e fez uma grande tempestade e falou para a mãe.

Tôda vez que eu vir aqui vou dar a vocês pais uns pedaços de gintaras.

E então os lituanos foram pegando os pedaços de gintaras e fazem lindos colares.

SEPTYNI SKIRTUMAI

D. BASTYS

IRUTĖ ir KESTUTIS

LITERATŪRA • DAILĖ • MOKSLAS

POETO JURGIO BALTRUŠAIČIO
GIMIMO ŠIMTMETIS

Šiais metais suėjo šimtas metų nuo poeto Jurgio Baltrušaičio gimimo. Jo poetinis kelias neįprastas. Jis eina per dviejų tautų teritorijas: rusų ir lietuvių. Savo kūryba Jurgis Baltrušaitis pradėjo rusų simbolistų eilėse ir didesnę gyvenimo dalį rašė rusiškai, pasiekdamas rusų literatūros viršūnes. Rusų poezijos antologijose jis randamas šalia Puškino, Balmonto ir kitų garsių rusų poetų.

Tik savo gyvenimo paskutiniaisiais metais Baltrušaitis pasišventė lietuviškai kūrybai ir tuo jis, nors dalinai atidavė savo didelio talento dalį tėvynei, kuriai jo jausmai niekada nebuvo užgesę.

Bet kodėl Baltrušaitis rašė rusiškai? Atsakymo gal turėtume ieškoti 19 amžiaus Lietuvos kultūrinėse sąlygose. Mūsų tu laiku tautiškai galvojanti apsišvietusi visuomenė buvo labai negausi. Nebuvo mūsų tautoje aukštesnės kultūros skaitytojų ir dėl tos priežasties nemaža mūsų tėvynės talentų nuėjo tarnauti svetimai kultūrai ir literatūrai. Geriau-

sias pavyzdys yra Adomas Mickevičius, kuris visada skelbėsi lietuviu, bet tėvynės grožį ir jai meilę dainavo svetima kalba.

Gal panašiai atsitiko ir su Baltrušaičiu. Jis poetas - mąstytojas, simbolistas, intelektualinės poezijos kūrėjas. Jo poezijai nebuvo dienos IXX amžiaus pabaigos ir XX amžiaus pradžios Lietuvoje. Todėl jis ir nuėjo į rusų literatūrą, kurioje turėjo tinkamas sąlygas išvystyti savo didelį talentą.

Norėdami geriau pažinti poeto kūrybą, turime susipažinti nors bendrais bruožais su jo gyvenimu. Poeto Baltrušaičio gyvenimas buvo ypatingas, nepaprastas; tai gyvenimas žmogaus, kuris nuo neturtingo paprasto sodžiaus berniuko prasi-mušė savo jėgomis iki pasaulinio masto poetų laurų.

Gimė Jurgis Baltrušaitis 1873 metais gegužės 3 dieną, Paantvardžių sodžiuje, Skirsnemūnės valsčiuje. Raseinių apskrityje. Jo tėvas buvo vidutinis ūkininkas. Poetas turėjo du brolius ir tris seseris.

Ypatingai jis mylėjo savo motiną ir visą gyvenimą su dideliu švelnumu ją minėjo. Savo autobiografijoje jis apie motiną taip išsireiškia: „Paslaptinę mano poezijos liepsną greičiausiai aš būsiu paveldėjęs iš mano motinos jautriosios sielos, kurios švelnus veidas nuolatos gobė mano visą žmogiškąjį gyvenimą.”

Būdamas vaikas, poetas vasaros metu ganė kiaules, o žiemą mokėsi pas vietinį kleboną. Šito klebono patarimu tėvai jį leido į Kauno gimnaziją. Tačiau, kai baigė keturias klases, nustojo tėvų materialinės paramos, nes šeima buvo didelė o ištekliai menki. Tačiau Baltrušaitis mokslo nepametė. Versdamasis privatiškų pamokų davimu ir keisdamas didelius materialinius sunkumus, jis užbaigia Kaune gimnaziją ir 1893 metais išvažiuoja į Maskvą studijuoti gamtos mokslų, fizikos- matematikos fakultete, kuri vėliau baigia; lygiagrečiai su gamtos mokslais jis lanko literatūros paskaitas. Pasireiškia jo didelis gabumas svetimoms kalboms, kurių išmoksta net penkiolika.

Studijuodamas verčiasi irgi privatiškų pamokų davimu. Pradeda rašyti į spaudą, iš karto vertimus, vėliau ir sa-

vo kūrinius. Susidraugauja su rusų poetų simbolistais kaip Balmont, Briusiov. Bielyj ir kitais, įeina į jų ratą ir turi didelį pasisekimą.

1899 metais jis veda vieno turtingo Maskvos pirklio dukterį, svajinę ir poetišką būtybę. Jaunosios tėvai buvo labai nusistatę prieš šias vedybas, tačiau jiems nepavyko perskirti jaunųjų poros.

Traukia Baltrušaitį vakarietiškas pasaulis ir vakarų kultūra. Jis daug važinėja po Europos kraštus. Pasinaudodamas savo svetimų kalbų mokėjimu, verčia į rusų kalbą žymiausių pasaulio rašytojų veikalus, kaip Ibseną, Hauptmanną, Baironą, Tagore ir kitus. Pasižymi kaip labai gabus ir geras vertėjas.

Nemažai laiko praleidžia Italijoje. ten rašytojas Džiovani Papini tampa jo draugu.

Rusijoje jam yra atvertos durys į geriausius intelektualinius sluoksnius. Žinomi rašytojai kaip Čechovas, Gorkis, ir kiti, ar kompozitorus Scriabinas yra jo draugai.

Tačiau pasidaręs garsiu Rusijos rašytoju, jis su širdgėla prisimena tėvyne. Taip Džiovani Papini savo atsiminimuose

(tąsa 8 psl.)

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

(Tąsa iš praeito Nr.)

Stefanija Rūkienė

RYTAS

Išaušo gražus Sibiro rytas. Vasarą naktys čia būna labai trumpos, o dienos ilgos. Saulutė ritasi dangaus skliautu ir nesišykštėdama beria žemėn daug šviesos ir šilumos.

Labai anksti pradėjo burbuliuoti tetervinai. Jau klykavo kedrovka, nerimo ir kiti taigos gyventojai. Sibiro gyvūnija skurdoka, nes labai šaltos ir sunkios žiemos. Sutinkama kelios rūšys varnų, šarka, žvirbliukas, kregždė ir dar vienas kitas mažas giesmininkas paukštelis.

Šiuo metu Sibiro vasara pačiame grožyje. Taigos mažoji augmenija auga, keroja, kūpa ir žydi gražiausiomis vaivorykštės spalvomis. Reikėtų ir mums džiaugtis su vasarine gamtos švente, bet mus slegia juoda nevilts, tamsesnė už juodžiausią naktį ir klaikesnė už mirtį. Nors mes dairėmės akis išplėtusios, bet tas visas grožis negalėjo mūsų pilnai pradžiuginti, nes ilgėjomės savo gimtojo krašto ir savųjų. Mus kankino ir neužpelnyta dvidešimt penkerių metų bausmė.

Taigų sparnuočiai tartum priminė ir įvairiais balsais įkyriai kartojo:

– Išplėsti esate iš tėvų žemės, sugriautas jūsų gyvenimas. Vergija, sunkus darbas ir elgetų dalia...

Tik burundukai, margi voverų giminės žvėriukai, žaidė kedruose, pasismaguriaudami gliaudė jų riešutus ir savo draugiškais akutėmis mus ramino:

– Nenusiminkit, žiūrėkit, kaip skanu. Tik reikia pamėginti.

Staiga taigos rytmečio ramybę sudrumstė griausminga komanda: „Padjom.“ Girios milžinų tankumynuose atsiliepė aidas, ir, pavaduodamas kėlėją, pakartojo: „Padjom, padjom, padjom.”

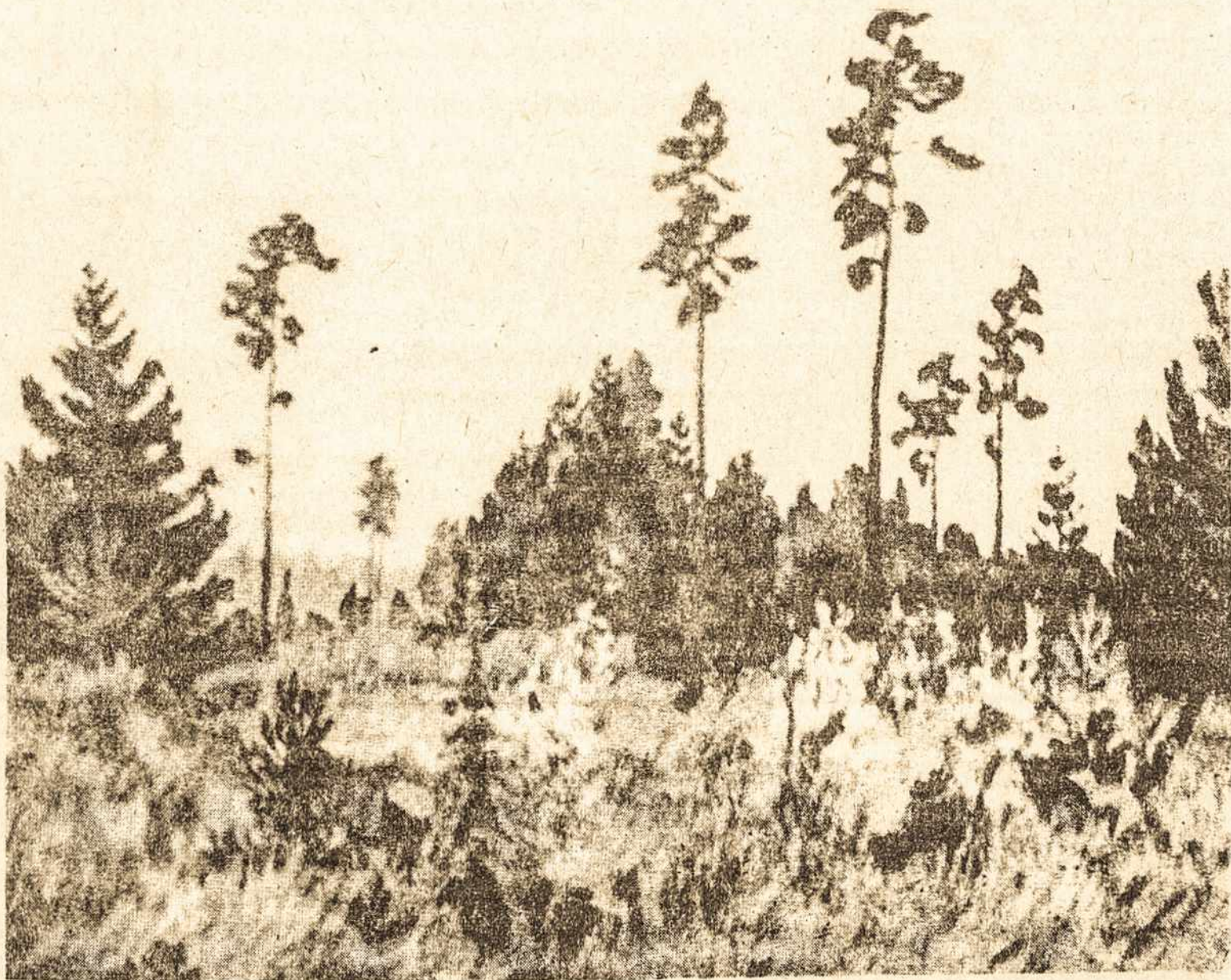
Greit visi keliasi. Pabalin praustis niekas neina, nei name ir mes. Tik man didelis vargas su ilgais plaukais.

Nesišukuuju, tik kiek pasitaisau ir galvą apsirišu skarele. Dieną gal prisitaisyti ir pasišukuosiu, nes kišėnėje turiu gabaliuką sulaužytų šukų.

Arbata jau verda. Virėja turi anksčiau už visus atsikelti, dar su tamsa, ir išvirti pusryčius. Ir vėl visi renkamės prie laužo, gauname po puoduką arbatos ir valgome su sausa duonute. Cukraus niekas neturi ir keisčiausia niekas iš čiabūvių jo nepasigenda. Tarytum jie niekada nieko skanesnio ir neturėjo, kaip tik rudą durpyno vandenėli, pienu pražilintą.

Papusrūčiavome, „sietką“ ant galvos, dalgi rankon, nes ant pečių nešant, man vis atrodė, kad aš kam nors ipiausiu, ir einame visu būriu darban. Rusai susigrupavę. Geležinis grupę sudarė su savo vaikais. Su mumis niekas nenori jungtis, nes mes nemo-kame šienauti. Ateina zvenevodas ir vietiniam atmatuoja po gabalą pievos. Mums irgi atmatuoja po rėžį, ir pasako, kad tai dienos norma ir mes ši plotą turime nušienauti.

(tąsa 8 psl.)

Kirtimų gėlės

A. Žmuidzinavičius.

KSAVERAS VANAGĖLIS – TĖVYNĖS

MEILĖS POETAS

STEPAS VYKINTAS

Ksaveras Sakalauskas, mūsų literatūroje žinomas Vanagėlio slapyvardžiu, yra "Aušros" laikų rašytojas. Šiomet sukako 90 m. nuo "Aušros" pasirodymo ir 110 m. nuo Ksavero Sakalausko - Vanagėlio gimimo dienos. 35 m. šiomet suėjo, kai poetas mirė. Taigi, šiomis progomis privalu prisiminti šį, mūsų tautai nusipelnusį, poetą.

Vanagėlis gimė 1863 m. balandžio 27 d. Kalesnykų (kiti rašo Kalesninkų) km., Simno vls., Alytaus apsk., ūkininkų šeimoje. Mokėsi Simno, Krokialaukio ir Veiverių prad. mokyklose ir 1883 m. baigė Veiverių mokytojų seminariją. Tais laikais mokytojo darbas buvo nedėkingas, nes rusų valdžia lietuvių kultūrininkų nepakentė. Keletą metų jam padirbėjus Pajavonyse ir Beržininkuose, rusų žandarų buvo apskųstas dėl lietuviškos veiklos ir mokyklų vadovybės buvo perkeltas į Lomžos guberniją. 1908 m. iš Lomžos jis persikėlė į Varšuvą, kur mokytojavo iki pensijos. Mirė 1938 m. birželio 15 d. Varšuvoje.

Nežiūrint rusų persekiojimų ir lenkų brukamos įtakos, K. Vanagėlis išliko visą amžių ištikimas lietuvybei. Išaugęs vargingų dūkų šeimoje, subrendęs patrioto mokytojo P. Armino įtakoje, anksti įsikinkė į lietuvišką veiklą. Platino "Aušrą" ir "Šviesą", ragino savo mokinius ir visus lietuvius kalbėti lietuviškai. Lomžoje kartu su kun. V. Aleksandravičiumi suorganizavo lietuvių "Pagalbos" draugiją rūpinosi lietuvių švietimu. Patekęs į Varšuvą taip pat dalyvavo lietuvių organizacijose. Atostogų metu dažnai važiuodavo į savo gimtąją Dzikiją ir čia bendraudavo su lietuviams kaimiečiais. 1928 m. buvo atvykęs į Alytų ir, mano pakviestas, aplankė gimnaziją, dalyvau-damas lietuvių kalbos ir literatūros pamokose. Čia mokiniams pristatė Ks. Vanagėlį kaip poetą.

Rašyti Vanagėlis pradėjo gana anksti. Pirmieji jo eilėraščiai

buvo išspausdinti "Aušroje". 1921 m. buvo išleistas jo kūrybos rinkinys "Raštai". XIX amžiaus pabaigoje Vanagėlis pasireiškė ir kaip prozos kūrėjas. Jis parašė keliolika apsakymų, kuriuose pavaizdavo Lietuvos kaimo ir miesto gyvenimą. Tačiau mūsų literatūroje Vanagėlis labiau išgarsėjo kaip poetas.

Ks. Vanagėlis, nepalankių politinių gyvenimo sąlygų išvartas iš tėvynės, romantiškai ilgisi savo tolimos šalies ir ją apdainuoja:

Kur banguoja Nemunėlis,
Kur šešupė miela plaukia --
Ten Lietuva mano brangi,
Ten širdis vis mane traukia.

Ten darželiuos pinavijos,
Ir mergelės kaip lelijos,
Ten šalėlė daug gražesnė,
Juoda duona ten gardesnė.

Lėkčiau, lėkčiau, kad galėčiau,
Sparnus paukščio kad turėčiau:
Ten berasčiau tarp savųjų
Daug linksmybių aš šaldžiųjų.

Toliau, šiame eilėraštyje, pavadintame "Iš tolimos šalies" poetas skundžiasi, kad jam, vargdienuiui, "priliko" išeiti iš tėvynės, kur paliko geros širdies žmonės, artimieji ir draugai. Jis norėtų ten lėkti, kaip paukštelis, pasveikinti tėvą, brolių, kaimyną ir savąją mergelę, kuri nuramintų jo širdelę. Jis pasakytų savo vargus, kurie jį kankina, kaip nemeilūs svetimi žmonės ir kaip ilgesys jį troškina. Poetą jaudina tragiškas nujautimas kad:

Lietuvos jau nebmatsiu,
Brolių savo nebregėsiu,
Svetimoj šaly išgrūstas,
Ir numirti čia turėsiu...

Šis eilėraštis yra parašytas prieš 110 metų, bet koks jis mielas ir graudulingas šiandien mums, išgrūstiems į svetimas šalis.

Bolševikiniai literatūros isto-

pirmininku.

1920 metais atvyko į Maskvą Lietuvos valdžios delegacija derėtis su rusais. Ji paskyrė Baltrušaitį Lietuvos atstovu Sovietų Sąjungai. Nuo to laiko Baltrušaitis daugiau nebesirodė viešai rusų visuomenėje. Diplomatiniame tarnyboje Sovietų Sąjungoje jis išbuvo iki 1939 metų, kada buvo paskirtas į Prancūziją pasiuntinybės patarėju prie rusų atstovybės Paryžiuje. Bet čia jam neteko ramiai pagyventi, 1939 metų rugsėjo mėnesį prasidėjo II karas ir su juo visokiuose gyvenimo sunkumai. Bet nežiūrint to, jis kaip tik šiuo laiku atsidavė lietuviškajai kūrybai. Rašė sunkiose sąlygose, nekūrentame bute, dažnai maitindamasis netinkamu ir nepakankamu maistu, kas palaužė jo sveikatą.

Jurgis Baltrušaitis (iš 7 psl.)

se užrašo tokį Baltrušaičio išsireiškimą, kur jis kalba apie savo paliktą tėvynę: "Dabar aš pastebiu, kad tai buvo laimingiausi mano gyvenimo metai. Padariau blogai, apleisdamas savo kaimą, savo tėvynę, kad ieškočiau skausmo literatūroje ir miestuose".

Didžiajam karui prasidėjus, Baltrušaitis apsigyvena Maskvoje. Tuo metu čia atsiranda nemažai lietuvių karo pabėgėlių. Baltrušaitis prisideda aktyviai prie jų šelpimo: vienu laiku buvo įsteigęs bendrabutį lietuviams moksleiviams taip pat dirbo Lietuvių Pabėgėlių Komite Maskvoje.

1919 metais Baltrušaitis buvo išrinktas visos Rusijos rašytojų sąjungos

rikai Vanagėliui prikiša kompoziciniu atžvilgiu išstetumą ir "ne reikalingą skundimąsi svetimaisiais". Bet Vanagėlis rašė šį eilėraščių "Aušros" laikais, kai apie eilėraščių kompoziciją poetai mažai žinojo, jis rašė šį eilėraščių iš širdies gelmių, kilnių jausmų pažadintas. Jis savo ir visų lietuvių širdies sopulius išliejo poetine kalba. Ar lietuvis poetas nebeturi teisės skųstis, kada jį svetimieji persekioja?

Ir kiti Vanagėlio tėvynės meilės motyvais parašyti eilėraščiai ("Šauksmų aidas", "Laimės valanda", "Abejojantiems") pasižymi jausmo nuoširdumu ir poetiniu grožiu. Koks paprastas, bet koks mielas eilėraštis "Lietuvaitė".

Prigimtą šalį
Mylė, kiek gali,
Gerbia darbštumą,
Dorą, blaivumą...

Ir šiandien lietuvaiteis okupuotoje Lietuvoje ir tremtyje ne tik "tautą dabina", bet ir jos gyvybę išlaiko.

Ks. Vanagėlis liks nemirštamas mūsų tautos poetas, giliai išgyvenęs ir išreiškęs tėvynės meilės jausmus ir tėvynės ilgesį.

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

(iš 7 psl.)

Pradedu varyti pradalgę. Šienauti visai nemoku. Mano dalgis blogesnis už senųjų gyventojų, o man atrodė, kad jis visiškai netikęs. Kertu iš peties. Geriau pasakius, kapoju kaip krūmus. Dalį žolės nukertu, o dalis kažkaip nulinksta ir lieka nenupiauta, bet šienauju. Apdalię visas grupes darbu, grįžta pas mane prižiūrėtojas Fedia. Jis paima iš manęs dalgį, išpusto, piauna ir aiškina, kaip reikia šienauti. Atrodo, kad viską supratau ir bandau dirbti pagal jo nurodymus. Išmetu didelį pusratį, leidžiu dalgį pagal žemę. Vieną, antrą kartą išeina gerai, bet žiūrėk -- ir vėl tas dalgis neklauso: tai galas ar asmenys į žemę sminga, tai kupstan atsiduria, tai už krūmelio užkliūva. Greit visai atšpinu dalgį. Reikia mokytis pasipustyti. Turiu gavusi nulūžusios pūstyklės galą, kuris išsprautas ir praskelta pagalioka. Prisimenu, kaip tėvas pustydavu dalgį pažastin pasispaudęs. Aš stengiuosi pamėgdžioti tėvelį. Ilgai pustau vieną ir kitą pusę, bet jaučiu, kad negerai, nes iš vienos pusės daugiau paspaudžiu, iš kitos -- mažiau. Neparanku ir gana. Pasipūčiusi piaunu pagal taisykles, bet man neišeina. Ir vėl iš peties pradedu kapoti žolę, nes man atrodo, kad taip daugiau nušienausiu. Po kiek laiko vėl ateina Fedia. Išvaro ilgą pradalgę, dar paaiškina šienavimo techniką ir gerai išpusto dalgį. Prakaituoju šienaudama. Saulutė gerokai kepina, medžių pavėsyje uodai kandžioja ir įkyriai zyzia. Stropiai dirbu, bet ta pieva taip sunkiai pasiduoda. Jau rankas ir pusiauja skauda, o pilva kažkaip traukia. Kad nors greičiau pietūs ateitų.

Kairo aerodrome muitinės darbuotojai atkreipė dėmesį į du ilgai besibučiuojančius žmones. Pasirodo, taip kontrabandininkai perdavinėjo briliantus.

A. STEPONAVICIUS

MERGAITE SU ŽASIUKU

MOTERS PASAULIS

Šį skyrių redaguoja Nijolė Pupienytė-Mikalkėnienė.

RAŠYTOJA KAROLĖ PAŽERAITĖ

P: Karolė Pažeraitė gyveno kurį laiką S.Paulyje ir uoliai bendradarbiaavo Mūsų Lietuvoje. Rūp. 6 jai sukako 70 metų amžiaus. Redakcijai malonu pasveikinti jos gražiu amžium, malonu išskirti jos kilnų gražų pavyzdį, kaip, eidama sunkiu keliu tremties, ji nepalūžo, savo talentų neužkašė, o davė mūsų literatūrai žavių vertingų veikalų. Tepadeda jai Viešpats ir toliau kurti mūsų tautai vertingus kultūros lobius dar ilgus metelius.

P Halinai Mošinskienei dėjame už pluoštelį asmenišku atsiminimų apie mieląją mūsų rašytoją. Red.

PAŽERAITĖ KAROLĖ (g. 1903.VIII.6 Krasnike, Liublino gub) rašytoja, duktė mokytojo Bernardo Pažeros. Pradžios mokyklą ėjo Veiveriuose ir Kapčiamiesty, gimnaziją - Maskvoj, Voroneže, Marijampolėj ir baigė 1927 Kauno Pavasario gimn. 1931 m. išklausė VDU humanitarinių mokslų fakultete lietuvių ir prancūzų kalbų bei literatūros kursą. Pradėjusi dirbti nuo 16 m. amžiaus, 1919-1925 m. mokytojavo. Nuo 1927 užsienio reikalų m-joje mašininkė, raštvedė (nuo 1938 IX Lietuvos pasiuntinybėj Varšuvoj ir vėliau Maskvoje), 1944 pasitraukusi iš Lietuvos, 1948 išvyko į Braziliją ir apsigyveno São Paulo mieste. Čia dalyvavo lietuviškoj veikloj kaip mokytoja, minėjimų bei meniškų parengimų organizatorė. S. Paulo liet. tarybos narė. Mūsų Lietuvos red. bendradarbė. 1962 m. išvyko į JAV-es ir apsigyveno Čikagpje. Nuolatinė bendradarbė Lietuviškoje išėivijos spaudoje.

Pirmieji jos eilėraščiai ir novėlės pasirodė srudentų spaudoj 1925 slapyvardžiu Ežerų Karalaitė. 1936 išėjo jos autobiografinė apysaka Nusidėjėlė, jaunimui skirta. Vokietijoj pasirodė romanas Likėtūnas. Brazilijoj išleido novelių rinkinį Didvyrių žemė. 1971 išleistas romanas „Anapilės papėdėjė“. Bendradarbiauja Drauge, Lietuvių Dienose, Motery, Mūsų Lietuvoj ir kt.

Halina Didžiulytė Mošinskiene
Nuo univėrkos suolo iki dabarties

„O tu, Jone, žydi ir ilgai žydėsi. Esi tikra kvietkelė, kaip toj dainoj...“

Susipažinome V.D. Universitete, lankydamos tą patį prancūzų literatūros seminarą pas prof. Vladą Dubą. Mano pirmasis referatas - tema: Prosper Merimee „Colombia“ charakterių analizė. Ruošiau tą referatą keletą savaičių. Rašiau, braukiau, perrašinėjau keletą kartų, kol pagaliau teko pirmą kartą savo darbą perskaityti seminaro auditorijai. Ji buvo negausi: Antanas Vaičiulaitis, Vacys Kavaliauskas, Arvydas Vaicikauskas, Vera Sotnikovaitė dar pora studenčių, ir Karolė Pažeraitė.

Pirmą kartą turiu skaityti viešai. Veidai užsiliepsnoja, atremiu rankas, nes jaučiu, kad jos virpa ir man baisu, kad kolegos gali tai pastebėti. Jie visi jau vyresnių semestru, jie ir amžiumi stebi mane kaip „vaiką“.

Pradedu nedrąsiai: „Gal kiek balsiau kolege, negirdime... kiek pašaipiai atsiliepia kažkuris atokiau sėdįs. Neišdrįsdama pakelti žvilgsnio, skaitau balsiau. Jaučiu, kad taip geriau. Nurimstu. skaitau nuosekliai ramiai.

Baigiau. Atsikvėpiau. Sudėsciau tvarkingai lapus, atsilošiau ir akimis perbėgau visų veidais.

Prasidėjo diskusijos. Vieni darbą pagyrė, kiti rado jį perdėm naiviai, gimnazistiškai parašytą. Matau Karolė Pažeraitė vis papurto šviesias garbanas, šalikėlj ant kaklo pasitaiso. Jos nuostabiai baltai ružavame veide klaidžioje šilta maloni šypsena, o gilios akys spindi šelmišku linksmumu. Jinai pateisina, kad darbas nėra tobulai eruditiškas, bet pirmas referatas trečio semestro studentės yra kruopščiai paruoštas, sklandus ir malonus pasiklausyti. Prof. Dubas su tuo sutinka pabrėždamas, kad rašinys pasižymi stiliaus lengvumu ir įgudimu valdyti plunksną.

Užkaistu. Prisimena mano dienoraščių sąsiuviniai, kuriuos pradėjau rašyti nuo 14 metų amžiaus. Ten ir pirmosios pasakaitės, ir eilutės-dūsavimų persunkti niekeliai.

Kai išėjome į koridorių, Karolė priėjo prie manęs, paspaudė ranką: „Bravo kolege, gražiai pasirodei. Nesijaudink dėl pastabų. Jie pamėgė „fukses“ paerzinti. Nekreipk dėmėsio.“

Tuo laiku Karolė buvo jau bebaigianti klausyti kursą. Ji retai bepasirodydavo, bet kai susitikdavome, visada persimesdavome keliais draugiškais žodžiais. Tada jinai man atrodė didelės pagarbos verta rimta panelė. Jos draugės buvo Gražina Tulauskaitė (poetė) Jonė Orintaitė (rašytoja) ir kt. iškilios hum. fakulteto pažibos. Ne man buvo pasiekiamos tos „parnaso dievaitės“.

Daug vėliau susitikdavome A. Panemunėje pas pulk. Vaclovą Jonavičių, Karolės dėdę, erdvoje dviejų aukštų viloje, iš kurios buvo matoma Nemuno srauni juosta, ir čia pat ošė šilas. Tai buvo reti susitikimai, dažniausiai vardinių progų, nes ir pati Karolė būdavo reta viešnia, jau tada tarnaudama užsienio reikalų ministerijoje, atvykdama iš Varšuvos, vėliau iš Maskvos pasisvečiuoti.

Tačiau, kiekvieną kartą kai susitikdavome, prisimindavome ypatingai maloniai univėrkos laikus. Karolė jau tada reiškėsi kaip rašytoja 1936 m. „Sakalo“ b-vė išleido „Nusidėjėlė“ - pirmąjį autobiografinio pobūdžio jos romaną, o aš pra-

dėjau mokytojos darbą gimnazijoje.

Karolė buvo mėgiama viešnia dėdės namuose, gausiame pulk. Jonavičiaus draugų ir giminių būry. Maloniai skambėdavo jos užtrauktos dainos, kurioms pritardavo stiprūs buv. karių balsai.

1940-ieji Lietuvos okupacijos metai kaip vėtra nušlavė visa, kas buvo sava, įprasta. Tą Lietuvos okupacijos faktą Karolė Pažeraitė išgyveno Maskvoje Lietuvos ambasadoje, kur jinai tuo laiku buvo kultūros ryšių bene vyriausioji sekretorė. Ji pati dar galėtų daug papasakoti apie tuos baisius moralinio teroro momentus - istorinius faktus, okupanto triumfo, ir laisvės gedulo.

Tolima, bet gyva praeitis.

Susitikau Karolę 1953 metais Brazilijoje, čia S. Paulyje. Po 10-ties nesimatyto metų, susitikimas buvo nuostabus - nepajutome metų naštos. Karolė tebebuvo man toji pati, žydinti Lietuvos kvietkelė. - Spinduliuojanti jaunatviška energija, šypsanti, dainuojanti, tik akių gelmėse nebelikę saulėto džiaugsmo, tik eisena kiek nuvargusi.

Tuo laiku jau antras jos romanas buvo išleistas, „Likėtūnas“, išėivijoje. Čia pat ruošė naują novelių rinkinį „Didvyrių žemė“. Mokytojavo L.B. Sąjungos lietuviškoje mokykloje, ruošė vaidinimus, juos režisavo, organizavo Lietuvių Menininkų Klubą S.Paulyje, prisidėjo aktyviai prie pirmosios Lietuvių meno parodos ruošimo bene 1951 m. Prestes Maia galerijoje, vėliau Eukaristinio Kongreso metu prie bažnytinio meno parodos S. Pauly.

Ji buvo „Mūsų Lietuvos“ literatūrinio skyriaus ilgametė vadovė ir spaudos korektorė, turėjo daug draugų gyvendama V.Zelinoje, visur kviečiama mielai sutinkama ir palydima.

Atsisveikinau su Karole Pažeraitė bene prieš 10 metų, kai jinai išvyko nuolat gyventi JAV-se. Netekau savo artimiausios ir vienintelės nuoširdžios draugės, nuostabiai jautrios sielos žmogaus. Karolė Pažeraitė paliko Braziliją.

Galas 10 psl

Maža Miami, Floridoje lietuvių kolonija, bet nesigėdi išeiti į gatves ir reikalauti Lietuvai laisvės.

MŪSŲ ŽINIOS

NEMUNAS IR VĒL TELE- VIZIJOJE IR ANT- RAME TARPTAUTINIA MĒ FOLKLORO FESTI- VALYJE

Praeitą šeštadienį ir sekmadienį rugs. 22 ir 23 Nemunas pilname sąstate dalyvavo II tarptautiniame folkloro festivalyje Japonų kultūros salėje.

Šį festivalį, kaip ir pirmąjį pereinamais metais, organizavo Japonų kultūros Brazilijoje draugija savo gražiose patalpose. Prie jos suruošimo prisidėjo ir S. Paulo miesto turizmo sekretariatas.

Abu vakaru Nemunas įspūdingai sušoko po 4 būdingus lietuvių tautinius šokius: Audėjėlę, Čigonėlę, Aštuonytį, Malūną. Gausi publika nešykštėjo dažnų itgų ir audringų plojimų. Gal tik ukrainiečių šokėjai jų dar daugiau laimėjo.

Publika taip pat smarkiai plojo, kai programos vedėjas, pristatydamas šokių būrelių vadovus, pridėjo, kad „J. Lukoševičius, Nemuno vadovas, tik šiandien specialiai grįžo iš Š. Amerikos, kad pats galėtų dalyvauti šioje šventėje“.

Šeštadienio vakarą šokius filmavo 2-o televizijos kanalo filmuotojai ir jie bus plačiai rodomi Brazilijos visuomenei. Rugsėjo 18 (antradienio vakarą) tas pat kanalas nusifilmavo dar daugiau Nemuno šokių, o penktadienį dalį jų perdavė S. Paulo publikai. Vėliau duos jų ir daugiau.

Taip mūsų jaunimas garsina lietuvius S. Paulo didmiestyje ir visoje Brazilijoje. Garbė Nemunui, jo vadovui, tėveliams bei rėmėjams.

Neiškenčiame šia proga nepaminėję, jog panašios propagandos padarytų ir kanklių orkestras, po keleto mėnesių, jei tik atsirastų dar trys jaunuoliai-ės, kurie norėtų pasimokyti.

GRĮŽO IŠ Š. AMERIKOS

T. Antanas Saulaitis, S.J. kun. Pr. Gavėnas, Jonas Lukoševičius.

KAROLĖ PAŽĖRAITĖ

Iš 9 psl.

pačiame kūrybingumo apogėjuje, neįvertinta kol buvo tarpe mūsų, o jai išvykus, liko spraga.

Gyvendama Čikagoje, pasirodė su nauja knyga „Anapilio papėdėje“ - romanas, išleistas Liet. Knygos Klubo. Rankraščiuose yra dar du neužbaigti romanai, tačiau nenusiminsime, ir lauksime jų pasirodant. Tai kas, kad metų našta lenkia pečius, širdis vis lieka dar jauna, o gyvenimo patirtis subrandina talentą. Rašytojai Karolei Pažėraitei tepalinksime sekmės ateičiai.

L. K. BENDRUOMENĖS CHORO

K O N C E R T A S

Sekmadienį, spalio 14 d. 16 v.
Seserų Pranciškėčių gimnazijos salėje, Zelinoje.

T. Saulaitis atsigabeno pusantros valandos filmą iš skautų stovyklos ir arti poros šimtų skaidrių. Paskelbsime vėliau, kada ir kame jas parodys ir papasakos apie stovyklas, apie PL Bendruomenės kongresą ir kitus kelionės patyrimus.

APŽIŪRĖTA STOVYKLAVIETĖ

Praėjusią savaitę J. Bagdžius, Sr. Mendo, kunigai St. Šileika, P. Daugintis ir J. Kidykas apžiūrėjo vieną ūkį prie Curitybos kelio, 35-ame kilometre, ar jis tikty jaunimo stovyklai ir žmonių vasarviete. Vieta ir ūkis visiems labai patiko. Yra arti 10 hektarų geros žemės. Dabar čia kopūstų ir kitų daržovių daržai bei sodas ir miškelis. Yra ilgokas gilus tvenkinys. Jame daug žuvies, bene 7 pastatai, kuriuos sutvarkius tuojau galima vartoti. Yra elektra, vandentiekis. Tik kilometras nuo didžiojo vieškelio. Yra gana lygios žemės futbolo ir kitoms aikštėms. O kaina irgi prieinama. Jei mūsų visuomenė nori įsigyti poilsavimo ir jaunimui stovyklavimo vietą, kaip turi pav. Urugvajaus lietuviai, tai nereikėtų šios progos praleisti. Tuo reikalu buvo pasitarimas būrelio vyrų pirmadienio vakarą.

TEISYBĖS VARDAN

iš 3 psl.

bažnyčios statytojas fundatorius. O ar mes visi neatsimename, kad klebonijos ir Jaunimo namų statytojas-fundatorius yra kunigas Juozas Šeškevičius? Ir prel. P. Ragažinskas, ar nėra čia savo rankos pridėjęs? Kas galėjo šitaip užmiršti ar sumaišyti faktus? Ar Reporteris, ar kalbėtojas prel. Arminas?

Būkime tikri, jei ne kun. J. Šeškevičius, tai šiandien gal nė klebonijos tokios puošnios, nei pasididžiavimo vertų Jaunimo namų neturėtume, kur jauni, kunigai saležiečiai vadovauja jaunimui, kur vyksta posėdžiai, parengimai, lituanistinės pamokos ir kitoki susibūrimai.

Man taip ir norisi siūlyti pastatyti tiem dviem fundatoriam kunigam vieną didelį paminklą: a.a. kun. B. Sugintui ir

KAS NORĖTŲ ĮSIGYTI GERĄ SMUKĄ UŽ LABAI PRIEINAMĄ KAINĄ – KREIPKĖS Į MŪSŲ LIETUVOS REDAKCIJĄ, AR ASMENIŠKAI, AR TELEFONU: 273-03-38.

J. Šeškevičiui ir jų nuopelnus aiškiai rašyti i to paminklo pedestalą, kad niekuomet ir niekas nepamirštų ir nesukeistų tų dviejų garbingų kunigu nuopelnus Zelinos Šv. Juozapo parapijai. Vardan teisybės ir žmoniškumo atduokim nuopelnus ir pagarbą, kam jie iš tiesų priklausė, anot išganytojo pasakymo: „Duokit kas Dievo Dievui, o kas ciesaoriaus – ciesaoriui“

Kap. J. Čiuvinškas

Redakcijos pastaba: Nemanone, kad prel. Arminas būtų užmiršęs didelius kunigo Šeškevičiaus nuopelnus. Jų nepaminėjo trumpučiam savo žodyje gal todėl, kad prieš pietus buvo laikęs mišias už mirusių fundatorių kunigus Valaitį ir Sugintą, tai pora sakinių ir priminė čia jų pirmuosius darbus šv. Juozapo parapiją kuriant. Juk negalima sakyti, kad tie du kunigai nebūtų buvę patys pirmieji šv. Juozapo parapijos kūrėjai. Todėl prel. Arminas pasakė tiesą, nors ir ne visą tiesą.

UŽSIMOKĖJO UŽ M.L.

A. Sprogis, 67,20 kr., K. Lingis 35,20 kr. Abu iš Urugvajaus.

Po 30 kr.: Alb. Vasiliauskaitė-Barbosa ir St. Adomėnas.

Rimgaudas Jūra, Londrina, 60 kr.
E Sagevičius, Kanada 62,50 kr..

Visiems nuoširdus ačiū! Adm.

MIRUSIEJI

Rugsėjo 17 a.a.

BRONIUS KORSAKAS

Velionis buvo 75 m. amžiaus, gyveno Parque Perouche (Casa Verde), buvo kilęs iš Dzūkijos. Liko žmona, sūnus, dukterys ir būrys vaikaičių.

Taip pat rugs. 17 mirė a.a.

PETRAS IVOŠKA

68 m. amžiaus, kilęs iš Kapčiamiesčio, Seinų apskr., Gyveno su šeima Parque Mandaqui.

Abu velioniai palaidoti Cachoeirinha kapinėse.

Pirmųjų mirties metinių mišios už a.a. ROZALIJOS NAŠLĖNIENĖS vėlė bus Zelinos bažnyčioje spalio 2 d. 7,30 valandą ryto.

Jose dalyvauti gimines ir pažįstamus kviečia

Velionės dukterys.

MŪSŲ
LIETUVA

NOSSA LITUANIA
Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, ESP

Diretor responsavel:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

Redator: Jonas Kidykas
Administrador: Petras Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 30 Lt. GARBĖS PRENUMERATA: 150 Lt. Pirmo numerio kaina: 60 centavų. Užuojant ir sveikinimai nuo 10 Lt., pagal dalyvą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija.

Stripsai ir korespondencijos redakcija tarsi, pervertus savo naudai. Nemanome rašti gražinami tik autorini prašant. Pavardės pasirašyti straipsniai nebūtinai išleidžiami redakcijos ir leidėjų nuomona. Už skelbimų kaina ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spaudinamas antradieni. Todėl vietinės žinios ir pranešimai 9 10 puslapiais redakcijai išteiktini vėliau, kaip iki pirmadienio pietu.